

МИЛИСАВ САВИЋ

Уредништво Летописа: *Како бисте у њојичком смислу описали актуелни тренутак савремене српске прозе? Шта је наследило њојички модернизам осамдесетих и деведесетих година њојичког века?*

Милисав Савић: Није постмодернизам баш мртав како се мисли. Еклектичност му јесте највећа мана, али и највећа предност. Све познате форме су у игри, али има места и за нове.

Погубне последице постмодернизма су у томе што је у огромним количинама произвео – како је ја називам – „професорску” књижевност. У питању је књижевност знања, настала из мозга, а не из крвотока, из набрекних до пуцања дамара. Српска проза просто вапи за полуписменим генијима какви су били, рецимо, Бора Станковић и Миодраг Булатовић.

Данас се много пише и много објављује. За већину писаца не прође година без романа, или недеља без приче. Никад живља а никад мртвија књижевна сцена. Књижевност ће се у самој себи угушити.

Или можда грешим! Толико писаца и толико књига знак је, ипак, да је књижевност неком потребна. У крајњем случају, онима који је пишу.

Све чешће се догађа да романописци пишу сценарије за филмове и серије, а да драматурзи добијају књижевне награде. Веза између књижевности и филмске уметности њојичког века? Како ће се њојички одразити на саму књижевност?

Годинама слушам сличне приче. Помињан је филм, али и музика (посебно рок), стрип, дрога, новинарство, сликарство (и апстрактно и фигуративно), интернет... Такве приче иду у прилог помодарству у књижевности. Утицаји ових новотарија не могу се

ни примаћи утицајима на књижевност које су извршили Хомерови епови, грчке драме и комедије, Херодот, Апулеј, Бокачо, Сервантес, Толстој, Достојевски, *Хиљаду и једна ноћ*, Библија, Талмуд, Куран...

Сартр је у прошлом веку јоси оставио иштање за кога се ишце књижевности. Да ли можете да оишците данашње чииаоца српске прозе? Да ли је у иштању један иши чииаоца, или је јосреди више различиих ишова?

Сартр је био против „музејске” књижевности. Против књига које скуплају прашину на полицама.

Нажалост, по многим књигама за које се Сартр залагао данас је попала прашина. Оне по којима није нису, за ову причу, вредне помена.

Права књижевност се мало чита. И њу углавном читају „принудни” читаоци. Под „принудним читаоцима” подразумевам ученике, студенте. Лектуру, наравно, одређују професори. У тој лектури може да буде спорна само савремена књижевност.

Постоје три типа читаоца: први је у сваком погледу инфериоран у односу на писца (реч је о читаоцу лаке литературе, потпуно се препушта писцу); други је на интелектуалном нивоу раван писцу (брзо се идентификује с писцем, верује да је и он тако нешто могао написати); трећи је супериорнији од писца (углавном уочава пишчеве грешке, ретко га и шкрто хвали). За мене је најзанимљивији овај трећи читалац. У њему видим остварене или потенцијалне критичаре. И кад боље размислим, своје књиге писао сам за тих неколико критичара. Штета што их у много чему нисам послушао! Тачније, штета што сам се љутио на њих кад су ми говорили да ошљарим. Камо среће да су ми отворено рекли да се оканем писања! Или бих се оканио, или бих заиста постао писац!

У којој мери јолиичка коректност ишце на шемаишку и квалииет савремене српске прозе? Да ли имаше ишисак да јосији јолиички ишцај на расјоред снага у књижевном јољу?

Политички утицај на распоред снага у књижевном пољу увек је постојао. Но, и тај утицај и то „поље” потпуно су ефемерни појмови. Права књижевност, или бар она која се труди да то буде, не обазире се на политичке утицаје, нити је занимају „поља”. Жао ми је што сам готово цео живот провео (као уредник часописа и издавачких кућа) носећи се са политичким утицајима, било да сам их побијао, било да сам их и сам промовисао. Изгубљено време! Припадам генерацији која се жестоко борила за аутономију

књижевности, опирајући се сваком спољашњем (идеолошком) приступу у њеном тумачењу! Готово да ништа данас није остало од идеја Зорана Мишића, Николе Милошевића, Петра Цацића, Сретена Марића и других заговорника тумачења књижевности као књижевности. Данас се књижевност тумачи са становишта идеологије (леве, десне, проевропске, просрпске, пројугословенске, модерне, традиционалне, феминистичке). Такво тумачење обично промовише вредности тренутка.

Чак и онда када је себе њавдала као израз снаге сјила, као у случају Флоберове Мадам Бовари, њроза је њоседовала и снажан критички њошеницијал. Да ли савремена српска њроза њоседује критички њошеницијал и њрошив чега се она буну, ако је њај њошеницијал сачувала?

Бунити се у прози против стварности, против историје која нам се дешава – потпуно је бесмислено. Моја генерација и те како се бунила, а свет се није побољшао. Биће да се погоршао. Наше побуне претвориле су се у тешке поразе.

Моја новија проза није ништа друго него прича о тим поразима. С танком надом да је могуће из ње извући какве-такве поруке.

На ваше питање прави одговор би могли да дају млађи писци.